

Fənn sillabusu

İxtisas: 6008007-"Turizm bələdçiliyi"

Fakultə: İqtisadiyyat və idarəetmə

Kafedra: "İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə"

1.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: "Turizm məhsulunun hazırlanması"

I.Fənn haqqında məlumat:

Kodu: İPF-B12

Tədris ili: I (2025-2026). Semestr: II

Tədris yükü cəmi: 150 saat. Auditoriya yükü-45 saat:(Mühazirə 30 saat, məşğələ-15 saat).

Təhsilalma forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 5 kredit

Saat: 60

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: : *i.e.n.*, dos. Qarayev Natiq Ənvər oğlu.

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç.,170-a

Məsləhət saati: V gün, saat 12:00.

E-mail ünvanı: *natiq_qarayev@rambler.ru*

III.Tövsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

1. B.Bilalov "Turizm fəaliyyətinin tənzimlənməsi". Bakı, 2006
2. Ə.Əlirzayev, S.Aslanova "Turizmin inkişafının sosial-iqtisadi problemləri". Bakı, 2006
3. Ə.Əlirzayev "Sosial sferanın iqtisadiyyatı və idarəedilməsi". Bakı, 2010
4. Ə.Əlirzayev "Turizmin iqtisadiyyatı və idarəedilməsi". Bakı, 2010
5. Ю.Балабанов А.И., Балабанов И.Т. Экономика туризма: Учебное пособие.- М.: Нолидж, 2001.

6. Бикташева Д.Л., Гиевая Л.П., Жданова Т.С. Менеджмент в туризме: Учеб. пособие М.: АльфаМ, ИНФРА-М, 2007.- 272 с

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən heç bir fənnin tədrisi vacib hesab edilmir.

V. Korekvizitlər: Fənnin tədrisi ilə eyni zamanda başqa fənnin tədrisinə zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Sitologiya bir elm kimi hüceyrə haqqında ümumi məlumat verməklə yanaşı hüceyrə zarının quruluşu, kimyəvi tərkibi və funksiyalarını öyrənir.Sitoplazma və nüvə onların komponent tərkibi hüceyrənin normal fəaliyyətində rolunu göstərilir.Sitologiya kursundə həmçinin hüceyrə bölünməsi və onun formaları haqqında geniş məlumat verilir.Hüceyrə quruluşunu öyrənməkdə məqsəd hüceyrə səviyyəsində baş verən prosesləri öyrənməklə bütövlükdə orqanizmlərin normal fəaliyyətini təmin etməkdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Fənn üzrə tələbələrə biliyi 100 ballıq sistemlə qiymətləndirilir. Yeni tələbənin fənn üzrə toplaya biləcəyi balın maksimum miqdarı 100-ə bərabərdir. Bu balın yarısı (50 balı) tələbənin semestr müddətində fəaliyyətinin nəticəsinə (cari qiymətləndirmə), digər yarısı isə (digər 50 balı) imtahanın nəticəsinə (aralıq qiymətləndirmə) görə verilir.

Fənn üzrə cari qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 bala aşağıdakılar daxildir:

- 20 bal - seminar dərslərində fəaliyyətinə görə;
- 30 bal - kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan yazılı şəkildə aparılır və imtahan biletinə bir qayda olaraq fənn üzrə tədris olunan mövzulara aid 5 sual daxil edilir. Hər sual maksimum 10 bal olmaqla qiymətləndirilir (aşağıda qeyd olunan qiymət meyarına əsasən) ki, bu da toplamda fənn üzrə aralıq qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 balı təşkil edir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəfidir;
- 9 bal - tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun məzmununu tam açır;
- 8 bal - tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal - tələbə keçilmiş materialı yaxşı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir;
- 6 bal - tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal - tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal - tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal - cavab yoxdur.

Tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balının (imtahanda topladığı balın) miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balı cari qiymətləndirmə balına (semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala) əlavə olunmur.

Fənn üzrə cari və aralıq qiymətləndirmənin ümumi nəticəsinə görə tələbənin biliyi yekun olaraq aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

Bal aralığı (göstərilən ballar daxil olmaqla)	Hərflə işarəsi	Sözlə yazılışı
91-100 bal	A	əla
81-90 bal	B	çox yaxşı
71-80 bal	C	yaxşı
61-70 bal	D	kafi
51-60 bal	E	qənaətbəxş
51-baldan aşağı	F	qeyri-kafi

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda mövcud qanunvericilik çərçivəsində müvafiq tədbir görülməkdir.

X. Təqvim planı: Mühazirə 30 saat, Seminar 15 saat, Cəmi 45 saat

N	Keçirilən mühazirə mövzularının məzmunu	Mühazirə		Seminar	
		Saat Tarix		Saat	Tarix
1	2	3	4	5	6
1	Turizmin qenezisi və tarixi inkişaf mərhələləri Plan: 1.Turizmin yaranması və inkişaf səbəbləri və amilləri 2.Cəmiyyətin sosial-iqtisadi problemlərinin həllində turizmin yeri və rolu 3. Turizmin məqsədi, vəzifə və funksiyaları 4. Dünya turizminin inkişafı 5.Azərbaycanda turizmin təşkili xüsusiyyətləri	2		2	
2	Turizmin təşkilatı əsasları Plan: 1.Turizm müəssisələri və onların formaları 2.Turizm müəssisələrinin əsas missiya və məqsədləri 3.Turizm müəssisələrini idarə edilməsinin istehsal və təşkilatı strukturu 4. Turizm müəssisələrinin və turistlərin vəzifə və öhdəlikləri 5. Turopereytiq və turoperatorların təsnifatı və növləri	2			
3	Turizmin əsas növləri və inkişaf ənənələri Plan: 1. Növləri və istiqamətlərinə görə turizmin təsnifatı 2. Turizm axınlarının segmentləşdirilməsi 3. Azərbaycanda turizmin müasir vəziyyəti 4. Azərbaycanda mehmanxana təsərrüfatının xarakteristikası və inkişaf meylləri 5. Turizm proqramları	2		2	
4	Turizm məhsulları və onların xarakteristikası Plan: 1. Turizm məhsulu, onun strukturu və tərkib elementləri 2. Turizm məhsulunun yaranması konsepsiyası 3. Turizm məhsulunun spesifik xüsusiyyətləri və iqtisadi xarakteristikası 4. Turizm məhsulunun istehlak xassələri və keyfiyyəti	4			

	<p>5. Turizm xidmətlərinin rəqabətqabiliyyətinə təsir edən amillər</p> <p>6. İnnovativ turizm məhsulları</p>		
5	<p>Turizmin məhsullarının formalaşması</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Turizm məhsulunun hazırlanması texnologiyası 2. Turizm məhsuluna daxil olan turizm xidmətləri 3. Turizm xidmətləri bazarı və onun segmentləşdirilməsi 4. Turizm məhsulları bazarının situasiyalı təhlili 5. Turizm məhsullarının kvalimetrik qiymətləndirilməsi 	2	2
6	<p>Turizm məhsulunun istehlakçıları və onlara xidmətin təşkili</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Müştərilərin təsnifatı və istehlakçıların tələb şkalası 2. İstehlakçıların davranışına təsir edən amillər 3. Müştərilərə xidmət formaları və xidmət strategiyası 4. Kommunikasiya verdişlərinin formalaşması və əks əlaqə 5. Turizmdə motivasiya aspektləri 6. Turizm məhsulu haqqında alış qərarlarının qəbulu 7. Turizm maraqlarının formalaşmasında mədəni elementlərinin rolu 	4	2
7	<p>Turizm məhsulları bazarının segmentləşdirilməsi</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Turizm məhsulları bazarı və onun spesifik cəhətləri 2. Turizm məhsulları bazarının marketinqi 3. Turizm məhsulları bazarının segmentləşdirilməsinin məqsədi 4. Turizm məhsulları bazarının segmentləşdirilməsi meyarları 5. Bazarda turizm məhsullarının mövqələşdirilməsi 	2	2
8	<p>Turizmdə məhsul çeşidi və onun idarəedilməsi</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Turizmdə məhsul çeşidi və onun idarəedilməsi 2. Turizm məhsulunun həyat dövrü 3. Yeni turizm məhsulunun yaradılmasının planlaşdırılması 4. Turizm məhsulunu rəqabətqabiliyyət və keyfiyyəti 	2	

9	Turizm məhsulunun satışının təşkili Plan: 1. 1.Turizm məhsulunun baza irəlilədilməsi istiqamətləri 2. Turizm məhsulunun satışının təşkili: birbaşa və dolayı satış kanalları 3. Potensial müştəri axtarışı 4. Turizm məhsullarının bazara irəlilədilməsi üzrə xarici təcrübə	2	2
10	Turizm məhsullarının bazara irəlilədilməsinin kommunikasiya metodları Plan: 1. Turizmde kommunikasiya siyasətinin mahiyyəti 2. Turizm sənayesində reklam, onun məqsədi və fərqləndirici cəhətləri 3. Şəxsi satış və ictimaiyyətlə əlaqə 4. Turizm müəssisələrində satışın həvəsləndirilməsi formaları 5. Turizm məhsulunun reklam edilməsinin effektivliyi	2	
11	Turizm məhsuluna qiymətqoyma siyasətinin idarə edilməsi Plan: 1. Turizmde qiymət və onun növləri 2. Turizm məhsuluna qiymətqoyma proseduru 3. Turizm operatorları tərəfindən qiymət təklifləri 4. Tur və turoperator səviyyəsində rentabelliğin hesablanması 5. Turopereytniqdə əsas qiymətqoyma metodları 6. Turpaketin qiymətinin artması və azalmasına təsir edən amillər	4	2
12	Turizm xidmətlərinin iqtisadi səmərəliliyi qiymətləndirilməsi Plan: 1. Turizm sənayesi müəssisələrinin fəaliyyətinin səmərəlilik göstəriciləri 2. Turizm xidmət bazarının təhlili 3. Turizm müəssisələrinin fəaliyyətinin iqtisadi səmərəliliyinin artırılması istiqamətləri	2	1
Cəmi: 45 saat		30 saat	15saat

XI. Fənn üzrə tələblər:

Turizm sənayesini öyrənməklə turizm bazarının quruluşu, tərkibini, yerinə yetirdiyi funksiyaları öyrənən tələbə üçün turizm infrastrukturunun və turizmin müasir problemlərinin əsas məsələlərini öyrənmək daha da asanlaşır. Turizm xidməti turizm məhsulunun formalaşmasında fəaliyyət mexanizmləri ilə birgə öyrənilməli və yeni turizm məhsulları haqqında məlumatlar müqayisəli şəkildə analiz edilməlidir.

XII. Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- müəhazirə, seminarlar, praktiki tapşırıqlar;
- təqdimatlar və müzakirələr, debatlar,
- müstəqil iş/araşdırma (məsələn, praktiki nümunələrlə iş);

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Turizm məhsulu haqqında əsas anlayışları başa düşür
- Turizm məhsullarının təbiətini və quruluşunu təsvir edir.
- Turizm məhsulunun müxtəlif xüsusiyyətlərini fərqləndirir, onun yaradılması və inkişafı üçün istifadə olunan metod və strategiyaları tətbiq edir.
- Turizm məhsulunun inkişafında ümumi keyfiyyət idarəetmə məsələlərini başa düşür və nəzərə alır.
- Turizm məhsulunun həyat dövrünü başa düşür, məhsulun hazırlanmasının müxtəlif mərhələlərində yaranan problemləri müəyyən edir, eləcə də həll yollarını təklif edir.
- Turizm məhsulunun yaradılmasında beynəlxalq təcrübəni araşdırır, yerli əhəmiyyətli innovativ təkliflər irəli sürür.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV: Kollokvium sualları:

I Kollokvium sualları

- 1.Turizmin yaranması və inkişaf səbəbləri və amilləri
- 2.Cəmiyyətin sosial-iqtisadi problemlərinin həllində turizmin yeri və rolu
3. Turizmin məqsədi, vəzifə və funksiyaları
4. Dünya turizminin inkişafı
- 5.Azərbaycanda turizmin təşkil xüsusiyyətləri
- 6.Turizm müəssisələri və onların formaları
- 7.Turizm müəssisələrinin əsas missiya və məqsədləri
8. Turizm müəssisələrini idarə edilməsinin istehsal və təşkilatı strukturu
9. Turizm müəssisələrinin və turistlərin vəzifə və öhdəlikləri
10. Turopereytinq və turoperatorların təsnifatı və növləri
- 11.Növləri və istiqamətlərinə görə turizmin təsnifatı
- 12.Turizm axınlarının segmentləşdirilməsi
- 13.Azərbaycanda turizmin müasir vəziyyəti
- 14.Azərbaycanda mehmanxana təsərrüfatının xarakteristikası və inkişaf meyilləri
- 15.Turizm proqramları

II Kollokvium sualları

- 1.Turizm məhsulu, onun strukturu və tərkib elementləri
- 2.Turizm məhsulunun yaranması konsepsiyası
- 3.Turizm məhsulunun spesifik xüsusiyyətləri və iqtisadi xarakteristikası
- 4.Turizm məhsulunun istehlak xassələri və keyfiyyəti
- 5.Turizm xidmətlərinin rəqabətqabiliyyətinə təsir edən amillər
- 6.Innovativ turizm məhsulları
- 7.Turizm məhsulunun hazırlanması texnologiyası
- 8.Turizm məhsuluna daxil olan turizm xidmətləri
- 9.Turizm xidmətləri bazarı və onun segmentləşdirilməsi
- 10.Turizm məhsulları bazarının situasiyalı təhlili
- 11.Turizm məhsullarının kvalimetrik qiymətləndirilməsi
- 12.Müştərilərin təsnifatı və istehlakçıların tələb şkalası
- 13.Istehlakçıların davranışına təsir edən amillər
- 14.Müştərilərə xidmət formaları və xidmət strategiyası
- 15.Kommunikasiya vərdişlərinin formalaşması və əks əlaqə

XV. İmtahan sualları:

1. Turizmin yaranması və inkişaf səbəbləri və amilləri
2. Cəmiyyətin sosial-iqtisadi problemlərinin həllində turizmin yeri və rolu
3. Turizmin məqsədi, vəzifə və funksiyaları
4. Dünya turizminin inkişafı
5. Azərbaycanda turizmin təşkili xüsusiyyətləri
6. Turizm müəssisələri və onların formaları
7. Turizm müəssisələrinin əsas missiya və məqsədləri
8. Turizm müəssisələrini idarə edilməsinin istehsal və təşkilatı strukturu
9. Turizm müəssisələrinin və turistlərin vəzifə və öhdəlikləri
10. Turopereyting və turoperatorların təsnifatı və növləri
11. Növləri və istiqamətlərinə görə turizmin təsnifatı
12. Turizm axınlarının segmentləşdirilməsi
13. Azərbaycanda turizmin müasir vəziyyəti
14. Azərbaycanda mehmanxana təsərrüfatının xarakteristikası və inkişaf meyilləri
15. Turizm proqramları
16. Turizm məhsulu, onun strukturu və tərkib elementləri
17. Turizm məhsulunun yaranması konsepsiyası
18. Turizm məhsulunun spesifik xüsusiyyətləri və iqtisadi xarakteristikası
19. Turizm məhsulunun istehlak xassələri və keyfiyyəti
20. Turizm xidmətlərinin rəqabətqabiliyyətinə təsir edən amillər
21. İnnovativ turizm məhsulları
22. Turizm məhsulunun hazırlanması texnologiyası
23. Turizm məhsuluna daxil olan turizm xidmətləri
24. Turizm xidmətləri bazarı və onun segmentləşdirilməsi
25. Turizm məhsulları bazarının situasiyalı təhlili
26. Turizm məhsullarının kəlimetrik qiymətləndirilməsi
27. Müştərilərin təsnifatı və istehlakçıların tələb şkalası
28. İstehlakçıların davranışına təsir edən amillər
29. Müştərilərə xidmət formaları və xidmət strategiyası
30. Kommunikasiya verdişlərinin formalaşması və əks əlaqə
31. Turizmde motivasiya aspektləri
32. Turizm məhsulu haqqında alış qərarlarının qəbulu
33. Turizm maraqlarının formalaşmasında mədəni elementlərinin rolu
34. Turizm məhsulları bazarı və onun spesifik cəhətləri
35. Turizm məhsulları bazarının marketinqi
36. Turizm məhsulları bazarının segmentləşdirilməsinin məqsədi
37. Turizm məhsulları bazarının segmentləşdirilməsi meyarları
38. Bazarda turizm məhsullarının mövqələşdirilməsi
39. Turizmde məhsul çeşidi və onun idarəedilməsi
40. Turizm məhsulunun həyat dövrü
41. Yeni turizm məhsulunun yaradılmasının planlaşdırılması
42. Turizm məhsulunu rəqabətqabiliyyət və keyfiyyəti
43. Turizm məhsulunun baza irəlilədilməsi istiqamətləri
44. Turizm məhsulunun satışının təşkili: birbaşa və dolay satış kanalları
45. Potensial müştəri axtarışı
46. Turizm məhsullarının bazara irəlilədilməsi üzrə xarici təcrübə
47. Turizmde kommunikasiya siyasətinin mahiyyəti
48. Turizm sənayesində reklam, onun məqsədi və fərqləndirici cəhətləri

49. Şəxsi satış və ictimaiyyətlə əlaqə
50. Turizm müəssisələrində satışın həvəsləndirilməsi formalar
51. Turizm məhsulunun reklam edilməsinin effektivliyi
52. Turizmdə qiymət və onun növləri
53. Turizm məhsuluna qiymətqoyma proseduru
54. Turizm operatorları tərəfindən qiymət təklifləri
55. Tur və turoperator səviyyəsində rentabelliğin hesablanması
56. Turopereytniqdə əsas qiymətqoyma metodları
57. Turpaketin qiymətinin artması və azlmasına təsir edən amillər
58. Turizm sənatesi müəssisələrinin fəaliyyətinin səmərəlilik göstəriciləri
59. Turizm xidmət bazarının təhlili
60. turizm müəssisələrinin fəaliyyətinin iqtisadi səmərəliliyinin artırılması istiqamətləri

"Turizm məhsulunun hazırlanması" fənninin sillabusu 6008007-"Turizm bələdçiliyi" ixtisası üzrə tədris planı, təhsil proqramı və işçi proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus "***İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə***" kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq olunmuşdur (13 fevral 2026-cı il, **06 sayılı protokol**).

Kafedra müdiri:

dos.G.T.Əliyeva

Fənn müəllimi:

dos. N.Ə.Qarayev